

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000580

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-02-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: №37-к від 03.03.2025

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Томозов Антон Валерійович

2. Anton V. Tomozov

Кваліфікація: 081

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 14-02-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7511

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.01, 05.11, 05.01

Тема дисертації:

1. Правове регулювання екологічної міграції населення
2. Legal regulation of environmental migration

Реферат:

1. Дисертація є самостійною, завершеною науковою працею, у якій досліджується екологічна міграція як соціальне явище, що виникає в результаті вимушеного переміщення людей унаслідок кліматичних змін, природних катаклізмів чи техногенних катастроф, а також виокремлюються правові ознаки екологічної міграції та правова основа її регулювання. Актуальність дослідження визначається низкою взаємопов'язаних чинників: • необхідністю визначення понять «екологічна міграція», «екологічний мігрант», «екологічний біженець», а також понять, похідних від них чи пов'язаних із ними; • потребою в класифікації видів екологічної міграції та з'ясуванні правових ознак кожного з них; • визначенням нормативно-правової бази, яка лежить в основі регулювання відносин щодо екологічних міграційних процесів та гарантування прав екологічних мігрантів; • значенням досвіду інших країн світу та норм міжнародного права для розв'язання проблем екологічної небезпеки та пов'язаної з нею екологічної міграції в Україні, напрацювання

національного плану адаптації до кліматичних змін та стратегій реагування на сучасні екологічні виклики. Наукова новизна дисертації обумовлена тим, що в ній уперше запропоновано класифікацію видів екологічної міграції та визначено засадничі ознаки кожного з них; з'ясовано, що в Україні немає спеціального законодавства, що регулювало б відносини щодо екологічної міграції встановлено, що в Україні не існує національних програм, планів та стратегій, спрямованих на загальну синергію всіх державних і недержавних інституцій задля запобігання екологічним катаклізмам, адаптації до нових умов існування й життєдіяльності та всебічного розв'язання проблем екологічної міграції; проаналізовано досвід міжнародних організацій та країн різних частин світу, зокрема Африки, Азії, Океанії, Америки, щодо врегулювання екологічної міграції, запобігання її виникненню через попередження екологічних лих та комплексу заходів з адаптації до кліматичних змін та екологічних викликів; запропоновано певні стратегії, підходи, правові норми, які можуть бути рекомендовані вітчизняними законодавцями та фахівцями для втілення в життя з метою вдосконалення вітчизняного екологічного законодавства та процедур урегулювання екологічної міграції. Джерельною базою дослідження є праці правознавців, соціологів, екологів, закони та інші нормативно-правові акти України та зарубіжних країн світу, а також міжнародні правові акти щодо міграції та біженства, зокрема екологічних, національні програми та державні стратегії різних країн щодо запобігання екологічним лихам і кліматичним змінам, адаптації до них та регулювання екологічної міграції. У процесі дослідження наукової літератури, експертних оцінок, міжнародних правових актів та національного законодавства було з'ясовано, що нині поняття «мігрант», «міграція» є багатозначними термінами, які науковці тлумачать по-різному; ці поняття не набули статусу ustalених юридичних категорій; серед усіх видів мігрантів екологічні мігранти посідають особливе місце й не підпадають під загальні визначення «міграції», запропоновані міжнародними організаціями, зокрема Міжнародною організацією з міграції, оскільки їхні дії екологічних мігрантів завжди мають вимушений характер; важливою ознакою екологічної міграції, крім того, є особливі причини: загроза життю, здоров'ю, порушення фундаментальних прав людини через техногенні катастрофи, кліматичні зміни та викликані ними екологічні лиха. Визначено, що за причинами виникнення екологічну міграцію можна поділити на кліматичну і техногенну, а також відповідно до обставин – на добровільну (превентивну) і примусову, постійну і тимчасову, врегульовану і не врегульовану, внутрішню і зовнішню (транскордонну); кожен із видів міграції має характерні ознаки, спричинені низкою чинників: екологічними змінами і катастрофами, політикою та діями держави, а також особливостями правового забезпечення міграційних процесів, глобальними кліматичними змінами та геополітичною обстановкою тощо; деякі категорії екологічних мігрантів, по суті, наближаються до біженців, але, на жаль, такими не визнаються, тому не забезпечені відповідними правами. З'ясовано, що Україна має цілком розвинене законодавство для регулювання загальної міграції, яке побудовано на основоположних принципах захисту прав і свобод людини та громадянина; воно в цілому адаптовано до міжнародного, у ньому віддзеркалені основні принципи та ініціативи міжнародного співтовариства. Брак чіткої позиції на міжнародному рівні щодо екологічних мігрантів та біженців визначає ставлення до цієї проблеми державних органів та законодавців в Україні. Досліджено досвід України щодо регулювання внутрішньої екологічної міграції унаслідок глобальних техногенних катастроф – Чорнобильської аварії та підриву греблі Каховської ГЕС.

2. The dissertation represents an independent and comprehensive scientific study that examines ecological migration as a social phenomenon arising from the forced displacement of people due to climate change, natural disasters, and technogenic disasters. It also explores the legal characteristics of ecological migration and the regulatory framework governing it. The relevance of the research is determined by several interrelated factors: • The need to define the terms "ecological migration", "ecological migrant", "ecological refugee", as well as related and derivative concepts; • The necessity of classifying types of ecological migration and identifying the legal characteristics of each; • The definition of the regulatory and legal framework underpinning the governance of relations concerning environmental migration processes and the safeguarding of the rights of environmental migrants; • The significance of international experience and norms of international law in addressing ecological risks and migration challenges in Ukraine, including the development of a national adaptation plan for climate change and strategies to tackle existing ecological challenges. The scientific novelty of the dissertation lies in the

following: It has been established that Ukraine lacks specific legislation regulating relations concerning ecological migration; It identifies the absence of national programmes, plans, or strategies in Ukraine aimed at synergising state and non-state institutions to prevent ecological disasters, adapt to new living conditions, and comprehensively address ecological migration challenges; It analyses the experiences of international organisations and various countries (including those in Africa, Asia, Oceania, and the Americas) in managing ecological migration, preventing its occurrence through disaster prevention measures, and implementing climate adaptation strategies; It suggests strategies, approaches, and legal norms that may be recommended for domestic legislators and practitioners to improve Ukraine's ecological legislation and migration regulation processes. The research is grounded in a wide array of sources, including works by legal scholars, sociologists, and environmental scientists; the laws and other regulatory acts of Ukraine and foreign countries; as well as international legal instruments on migration and asylum, particularly in the context of environmental migration. It also draws upon national programmes and state strategies from various countries aimed at preventing environmental disasters and climate change, adapting to these challenges, and managing environmental migration. In the course of analysing academic literature, expert evaluations, international legal instruments, and national legislation, it was established that the terms "migrant" and "migration" are multifaceted and interpreted variably by scholars. These concepts have not yet attained the status of established legal categories. Among all types of migrants, environmental migrants occupy a unique position and do not fall under the general definitions of "migration" proposed by international organisations, such as the International Organization for Migration. This is because the actions of environmental migrants are invariably compelled by circumstances. An additional defining feature of environmental migration is its specific causes, which include threats to life and health, violations of fundamental human rights due to anthropogenic disasters, climate change, and the resulting environmental crises. It has been determined that, based on the causes of occurrence, environmental migration can be divided into climatic and technogenic, as well as, depending on the circumstances, into voluntary (preventive) and forced, permanent and temporary, regulated and unregulated, internal and external (cross-border); each type of migration has distinctive features caused by a range of factors: environmental changes and disasters, government policies and actions, as well as the peculiarities of the legal framework for migration processes, global climate change, and the geopolitical situation, etc.; some categories of environmental migrants, in fact, are close to refugees, but unfortunately, they are not recognized as such and therefore are not provided with the corresponding rights. It has been determined that Ukraine possesses a well-developed legal framework for regulating general migration, which is founded on the fundamental principles of protecting human rights and freedoms. This legislation is largely aligned with international standards and reflects the key principles and initiatives of the global community. However, the lack of a clear position at the international level regarding environmental migrants and refugees significantly influences the approach of Ukrainian state authorities and lawmakers to this issue.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Томозов А. Національна політика та законодавство Республіки Вануату щодо боротьби з кліматичними змінами та ризиками стихійних лих. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. Вип. 84. Частина 2. Ужгород: УНУ, 2024. С. 245–253.

- Перга Т., Томозов А. Законодавче забезпечення процесів екологічної міграції у Фіджі. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право: науковий журнал. Чернігів: ПАУ, 2024. № 3 (23). С. 56–73 (вносок авторів є паритетним).
- Томозов А. Правове врегулювання екологічної міграції внаслідок підриву Каховської ГЕС. Аналітично-порівняльне правознавство: електронне наукове видання. Ужгород: УНУ, 2024. № 6. С. 467–475.
- Томозов А. Регіональне співробітництво країн Африки щодо боротьби з екологічними викликами та врегулювання екологічної міграції. Наукові перспективи. Серія: Право. Вип. 11 (53). Київ, 2024. С. 1118–1129.
- Томозов А. Деякі аспекти правового регулювання екологічної міграції населення. Матеріали XII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» (Дніпро, 9–10 жовтня 2020 р.). Дніпро: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 2020. С. 72–73.
- Томозов А. Екологічна міграція як глобальна проблема людства: правовий аспект. Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Євроінтеграція екологічної політики України» (Одеса, 21–23 жовтня 2020 р.). Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2020. С. 58–60.
- Томозов А. Екологічна міграція: поняття та правові ознаки. Актуальні проблеми історії, філософії та права у дослідженнях молодих учених: збірник тез учасників конференції молодих учених. Київ: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. С. 277–279.
- Томозов А. Кліматичні зміни та екологічна політика Фіджі: аналіз вдалого досвіду. Євроінтеграція екологічної політики України. [Електронний ресурс]: матеріали Шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції. Одеса: Одеський національний університет імені Іллі Мечникова, 2024. С. 21–26.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0121U114450

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Третяк Тарас Олексійович

2. Taras O. Tretiak

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5221-1366

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кобецька Надія Романівна

2. Nadiia R. Kobetska

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9058-7615

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковтун Олена Миколаївна

2. Olena M. Kovtun

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5125-4279

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Товариство з обмеженою відповідальністю "Академія адвокатури України"

Код за ЄДРПОУ: 22928626

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, буд. 27, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коваленко Тетяна Олександрівна

2. Tetiana O. Kovalenko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7103-6209

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Малишева Наталія Рафаелівна

2. Nataliia R. Malysheva

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6630-227X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Кулинич Павло Федотович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Кулинич Павло Федотович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Батанова Наталія Миколаївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна